

[A. Lynge.]

af befolkningen bedre, i stedet for at det nu er den kgl. grønlandske handel alene, der bestemmer det hele.

Dette vil også være ganske naturligt, idet driften af erhvervslivet i Grønland finansieres af de grønlandske producenter uden statsstøtte, og fordi de grønlandske producenter forrenter og hermed afbetaler de anlæg i produktionen, der anskaffes for statens penge. Den grønlandske produktion er en stor arbejdsgiver, der, så vidt jeg kan se, beskæftiger flere grønlandere end statens institutioner. Ikke desto mindre har hverken landsrådet eller erhvervslivet nogen indflydelse på erhvervslivets og handelens ledelse. Det grønlandske landsråd har kun én repræsentant i styrelsesrådet, de grønlandske erhververe har ingen; men alle danske erhvervsgrupper har repræsentanter i rådet, og deres stemme er afgørende.

Det grønlandske fiskeri trænger meget til modernisering. Hertil er fiskerihavne, både-havne med passende landingssteder og industri-anlæg og tørrerier i forbindelse med salthuse nødvendige. Men de årlige bevil-linger fra statskassen slår ikke til. Det er imponerende at høre, at den kgl. grønland-ske handel i 1952-56 har bevilget næsten 6 mill. kr. til fiskerianlæg, men værdien er kun det halve, fordi al anlægsvirksomhed koster det dobbelte i Grønland.

Vi skylder staten, den kgl. grønlandske handel, tak for godt arbejde med at op-arbejde erhvervslivet. Men det er ligesom vi er kommet til et tidspunkt, da dette ikke er tilstrækkeligt mere. Statsdrift er usmidig i erhvervsmæssig henseende. Hver lille bevilling i ethvert produktionsled skal gå gennem mange kontorer til bevillings-myndighederne i København. Nyanskaffel-ser, reparationer og udvidelser opnås ofte kun efter mangfoldige forestillinger. Ofte går der år, inden man opnår noget, som grønlanderne selv mener er hastende. Jeg henviser til, hvad jeg i dag har oplyst om Godthåb fiskerianlæg, og jeg henviser til de årlige referater af landsrådsforhandlingerne, som kan bidrage til forståelse af dette.

Her kan det være passende at sige et par ord om den spæde begyndelse til privat-handel og privatvirksomhed i det hele taget i Grønland. Danske og grønlandske små-handlende og andre næringsdrivende har

startet erhverv, som staten alene har drevet i 200 år. I de år, der er forløbet siden, er man ved at få øjnene op for, at det er værdifuldt for et samfund at have en så-dan samfundsgruppe, der giver sig af med handel. I erhvervet er der mulighed for at opspare, kalkulere, investere, skabe værdier, som bliver i landet, skabe virksomheder, der giver forøget beskæftigelse. Disse inve-steringer har desuden den fordel, at de ikke figurerer i statsregnskaberne. Det er ikke „skatteydernes penge“, der ydes for at „hjælpe grønlanderne“.

En sådan handel betyder muligvis øko-nomisk tab for den kgl. grønlandske handel, men fortjenesten går til landets egen be-folkning. Endvidere er det mærkbart, at konkurrencen mellem den kgl. grønlandske handel og privathandelen har betydet bedre varer og større vareudvalg, bedre betjening og bedre service end dengang, da den kgl. grønlandske handel var enerådende, og hvor forholdene jo ikke var gode. Erfaringerne viser altså, at enehandel ikke er god, hvad enten den er drevet af staten eller af private. Konkurrence er nødvendig. Og jeg tror, at vi i vore dage har midler til at gribe ind, hvis en sådan handel og privat virksomhed misbruges. Jeg tror derfor, at den spæde begyndelse til privat virksomhed bør støttes på alle måder.

Og når det gælder import og udhand-lingsvirksomhed, hvorfor skulle det så ikke gælde anden produktionsvirksomhed og eksport? Jeg tror, at det er på tide, at vi gennem passende lovgivning gør det muligt, at dansk initiativ og kapital lettere kan arbejde med i Grønland på at skaffe be-skæftigelsesmuligheder og på at bedre de dårlige økonomiske kår deroppe.

Dette sidste dokumenteres atter i år i finanslovsforslaget. For 1957-58 har man beregnet som samlet indtægt til fiskere, fangere og fåreholdere 8 659 900 kr. Det giver 2 800 kr. i gennemsnit for de ca. 3 000 erhververe til at leve for med familie og til at afbetale erhvervs- og husbygnings-lån med. Selv om de ikke betaler skat, har gratis læge og nogle naturalieindtægter, er det for lidt til at leve anstændigt for. Disse ringe indtægter er årsagen til, at fiskere, fangere og fåreholdere endnu kun udgør ca. 12 pct. af den samlede befolkning. Den ligelønsordning, der er ved at holde sit